

नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांचा  
बँकीग व्यवहार व त्यांच्याकडील  
अतिरिक्त निधी गुंतवणुकीबाबत  
सूचना.

महाराष्ट्र शासन  
नगर विकास विभाग,  
शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण-२०२४/प्र.क्र.१४/नवि-०४  
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२  
दिनांक : १४ फेब्रुवारी, २०२४.

- संदर्भ :** १) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र.शासाऊ-१०.१५/प्र.क्र.४२/सा.ऊ.,  
दिनांक २७ ऑक्टोबर, २०१५.  
२) नगर विकास विभाग, शासन परिपत्रक क्र.लोलेस-२०१६/प्र.क्र.८७०/नवि-३१,  
दिनांक ०२ मार्च, २०१७.  
३) नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.लोलेस-२०१९/प्र.क्र.४८/नवि-०४,  
दिनांक २८ मे, २०१९.  
४) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१२३/२२/कोषा-प्रशा५,  
दिनांक २२ नोव्हेंबर, २०२३.

**प्रस्तावना :-**

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम १९४९ व महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक क्षेत्रे अधिनियम १९६५ च्या विविध कलमांमध्ये नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांकडील निधी / शिल्लक / अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीबाबत तरतूद विहीत करण्यात आली आहे. तसेच, प्रस्तुत तरतूदी व मा.लोकलेखा समितीच्या शिफारशी विचारात घेऊन नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना केंद्र किंवा राज्य शासनाच्या योजनेमधून अथवा राज्य शासनाच्या विविध विकास विषयक कार्यक्रमांसाठी राज्य शासनाकडून वितरीत करण्यात येणाऱ्या निधीबाबत व त्यांच्याकडील अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीबाबत सूचना संदर्भाकित अ.क्र. (२) व (३) अन्वये देण्यात आल्या आहेत.

केंद्र सरकारकडून शासकीय बँकिंगविषयक व्यवहारांसाठी राष्ट्रीयकृत बँकांच्या सोबत खाजगी क्षेत्रातील बँकांचा देखील विचार करणेबाबत निर्देश निर्गमित करण्यात आलेले आहेत. या पार्श्वभूमीवर शासकीय कार्यालयांच्या बँकिंगविषयक व्यवहारांसाठी आणि सार्वजनिक उपक्रम / महामंडळ यांच्या बँकिंगविषयक व्यवहारांसाठी व त्यांच्याकडील अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीसाठी राष्ट्रीयकृत बँकांसोबतच खाजगी बँकांचा (अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांचा) आणि महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, मुंबई यांना संदर्भाकित अ.क्र. (४) येथील शासन निर्णयान्वये पात्र ठरविण्यात आले आहे. सदर शासन निर्णयातील तरतूदी नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि पंचायती राज संस्था यांना लागू करणेबाबत अनुक्रमे नगर विकास विभाग आणि ग्राम विकास विभाग यांनी त्यांच्या स्तरावर स्वतंत्रपणे निर्णय घेण्याबाबत वित्त विभागाने सूचना दिल्या आहेत.

वित्त विभागाच्या संदर्भाकित अ.क्र.४ येथील शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने राज्यातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना त्यांच्या बँकिंगविषयक व्यवहारांसाठी व त्यांच्याकडील अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीबाबत सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

**शासन परिपत्रक :-**

१. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम १९४९ च्या कलम ८३ व ९२ तसेच महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक क्षेत्रे अधिनियम १९६५ च्या कलम ९०अ, ९०ब व ९९ तरतूदी, संदर्भाधिन क्र.२ व ३ येथील सूचना तसेच वित्त विभागाच्या शा.नि.दिनांक २३.११.२०२३ मध्ये नमूद पार्श्वभूमी व त्यामध्ये विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांबाबत पुढीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत :-
- I. शासकीय कार्यालयांच्या बँकिंगविषयक व्यवहारांसाठी आणि राज्यातील सार्वजनिक उपक्रम / महामंडळ यांच्याकडील अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीसंदर्भात सुधारीत मार्गदर्शक तत्वे/सूचना वित्त विभागाने त्यांच्या शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१२३/२२/कोषा-प्रशा५, दिनांक २३.११.२०२३ अन्वये निर्गमित केल्या असून राष्ट्रीयकृत बँकांसोबतच त्यासोबतच्या जोडपत्र-अ मध्ये दर्शविलेल्या खाजगी बँकांची सूची (अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांची) व महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, मुंबई यांना बँकिंगविषयक व्यवहारांसाठी व अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीसाठी पात्र केले आहे. सदर मार्गदर्शक तत्वे / सूचना राज्यातील सर्व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना त्यांच्या बँकींग व्यवहारासाठी व त्यांच्याकडील अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीसाठी लागू राहतील.
  - II. बँकींग विषयक व्यवहारांच्यासंदर्भात सदर बँकांमधून एका बँकेची निवड करताना संबंधित सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी संदर्भाकित क्र.४ मधील सर्व निकषांची पूर्तता होत असल्याची खात्री करूनच जाणीवपूर्वक निर्णय घ्यावा.
  - III. अशा अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीबाबतचे अधिकार हे महानगरपालिका/नगरपरिषदा अधिनियमामध्ये विहित केल्यानुसार राहतील.
२. नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या अतिरिक्त निधीच्या गुंतवणुकीमधून संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे आर्थिक नुकसान होऊ नये याची दक्षता घेण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित आयुक्त, महानगरपालिका व मुख्याधिकारी, नगरपरिषद/नगरपंचायत यांची राहिल.
३. प्रस्तुत शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२४०२१५१४४१४६१२२५ असा आहे. प्रस्तुत शासन परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

( श्रीकांत आंडगे )

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री, यांचे अपर मुख्य सचिव
२. मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

४. सर्व विभागीय आयुक्त तथा प्रादेशिक संचालक, नगरपालिका प्रशासन.
५. आयुक्त व संचालक, नगरपालिका प्रशासन संचालनालय, वरली, मुंबई
६. संचालक, नगर रचना, नगर रचना संचालनालय, पुणे.
७. सह आयुक्त, नगरपालिका प्रशासन संचालनालय, वरली, मुंबई
८. महालेखापाल कार्यालय, महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर
९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१०. सर्व जिल्हाधिकारी
११. आयुक्त, सर्व महानगरपालिका
१२. सर्व उप / सहायक संचालक, नगररचना
१३. मुख्याधिकारी, सर्व नगरपरिषदा/ नगरपंचायती
१४. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१५. प्रधान सचिव, नगर विकास-१ विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
१६. प्रधान सचिव, नगर विकास-२, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
१७. सर्व सह सचिव / उप सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१८. सर्व अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१९. निवडनस्ती, नवि-४ कार्यासन , नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.